

ביאור מאמר סתום וחתום בתיקוני זוהר כ"ד בכסלו כנגד כ"ד אותיות "ברוך שם" כ"ה בכסלו כנגד כ"ה אותיות "שמע ישראל"

שנתרבה השמן להדליק בו שמונה ימים, והרי זה כאילו היו שמונה פכים קטנים, הנה כי כן על "פכים קטנים" הללו של חנוכה נשאר יעקב בלילה כדי לעשות הכנה לנס חנוכה, לפי זה מבואר מה שנסתבב מן השמים שנוזר בהם יעקב רק בלילה, שהרי מצות הדלקת נר חנוכה היא בלילה משקיעת החמה. והנה הם המקורות לרעיון נשגב זה.

"ויזרח לו השמש" - ל"ז נרות חנוכה

נפתח בדברי ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן טו): "ראה משה מה שיהיה בימי חשמונאי... שאז נתקן מדת הוד ירך יעקב בכך של שמן, שהם סוד פכים קטנים של יעקב, ונעשה הנס בח' ימים". וכן כתב עוד בפרשתנו פרשת מקץ (דף סא טור א): "לכן תיקנו להודות ולהלל, כי אז נתקן הוד... שהיה יעקב צולע על ירכו כאשר מסר נפשו על פך של שמן, ויזרח לו השמש, הן הן (ישעיה ו-ב) שרפים עומדים ממעל לו".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי מה שנשאר יעקב לבדו בלילה משום שחזר על פכים קטנים, מסר נפשו בכך לעשות הכנה לנס חנוכה, אשר מפך אחד קטן של שמן טהור, נתרבתה כמות השמן לשמונה פכים קטנים לשמונה ימים, ועל כך נלחם עמו שרו של עשו ופגע בכף ירך יעקב השמאלי שהוא כנגד מדת הוד, ואחר כך בימי החשמונאים על ידי נס חנוכה תיקנו את מדת הוד. [ויש לומר כי זהו רמז הכתוב: "ויזרח לו לא יכול ל"ו", שלא היה יכול לבטל את ההכנה של יעקב להדלקת ל"ז נרות חנוכה].

לפי זה מרמז ה"מגלה עמוקות" רמז נפלא בפסוק (בראשית לב-לב): "ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו". ופירש רש"י: "ומדרש אגדה ויזרח לו לצרכו לרפאות את צליעתו". והרמז בזה: "ויזרח לו השמש" - ל"ז דייקא, שזרח עליו האור הגדול של ל"ז נרות חנוכה שעתידיים בניו להדליק בחנוכה כדי לרפאות את צליעתו.

אותיות היחוד: "ברוך שם כבוד מלכותו", ומהו הקשר בין כ"ה בכסלו שבו מתחילים שמונת ימי חנוכה, עם כ"ה אותיות היחוד: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד".

יעקב אבינו עשה הכנה לנס חנוכה

פתח דברינו יאיר לבאר הקשר הכללי בין שני פסוקי היחוד "שמע ישראל" "ברוך שם" עם נס חנוכה, על פי הקדמה יקרה מאירת עינים מדברי רבותינו הקדושים מאורי עולם, שגילו לנו חידוש גדול כי יעקב אבינו עשה הכנה לקראת הנס של חנוכה, באותו לילה שנשאר לבדו כדי לחזור על פכים קטנים, כמו שכתוב בפרשת וישלח (בראשית לב-כה): "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו".

ופירש רש"י ומקור הדבר בגמרא (חולין צא): "ויותר יעקב, שכח פכים קטנים וחזר עליהם". וכבר תמדה על כך המפרשים, מה ראה יעקב על ככה למסור נפשו לחזור לבדו בלילה על פכים קטנים, ועל ידי זה נאבק עמו שרו של עשו כמבואר בגמרא (חולין צא): "וואבק איש עמו עד עלות השחר, אמר רבי יצחק, מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה". ופירש רש"י: "מדקאמר עד עלות השחר, שמע מינה לא ניתנה רשות למזיק להזיק ביום, לפיכך לא הוצרך שמירה".

אך הביאור על כך כי יעקב אבינו התכוון לעשות בכך הכנה על נס חנוכה, אשר כפי המבואר בגמרא (שבת כא): "כשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים".

נמצא לפי זה כי מפך אחד של שמן טהור, שלא היה בו להדליק אלא יום אחד, נעשה בו נס

לקראת שבת חנוכה הבאה עלינו לטובה, דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שמביאים בספרים הקדושים מאמר פלא בתיקוני זוהר (תיקון יג ט). לבאר מה שסיבב הקב"ה להתחיל שמונת ימי חנוכה אחרי כ"ד ימים של החודש ביום כ"ה בכסלו, והנה הדברים בלשון קדשו:

"תמניא יומי דחנוכה, לארבעה ועשרין יומין, דאינון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ומיד דעלה זית טרף בפיה, שריא כ"ה על ישראל בכ"ה בכסלו, ואלין אינון כ"ה אתוון דיחודא, דאינון שמע ישראל וגומר, ודא איהו חנוכה חנו"ו כ"ה".

פירוש, שמונת ימי חנוכה שחלים אחרי כ"ד ימים מחודש כסלו, כ"ד ימים הללו הם כנגד כ"ד אותיות של היחוד: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ומיד שעלה זית טרף בפיה, כמו שכתוב אצל היונה כשחזרה לתיבת נח (בראשית ח-יא): "ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה", שהיא רמז על נס חנוכה שהיה בשמן זית, שורה על ישראל כ"ה בכסלו כ"ה אותיות של היחוד: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". ועל זה מורה שם חנוכה שהיא אותיות חנו"ו כ"ה, שהיתה להם חניה בכ"ה אותיות היחוד של "שמע ישראל".

וביאר הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע ב"פרי צדיק" (חנוכה אות טו) על פי דרכו בקודש, כי בכ"ד ימים הראשונים של חודש כסלו נצחו החשמונאים במלחמתם את היוונים בבחינת היחוד התחתון: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ועל ידי זה זכו אחרי שנגמרה המלחמה ונחו מאויביהם ביום כ"ה בכסלו ליחוד העליון: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד".

אמנם עדיין מוטלת עלינו החובה לבאר בדרך השווה לכל נפש, מהו הקשר הכללי בין שני פסוקים הללו: "שמע ישראל" "ברוך שם" עם הנס של חנוכה. זאת ועוד, מהו הקשר הפרטי בין כ"ד ימים הראשונים של חודש כסלו, עם כ"ד

מגלה עמוקות: יעקב מסר נפשו כדי לחזור על "פכים קטנים", הכנה לנס חנוכה בפך אחד של שמן טהור

של"ה הקדוש: "ובודאי יש דברים גדולים רמוזים בפכים קטנים, ואז תבין גם כן סוד פך שמן של חנוכה"

חתם סופר: "ויותר יעקב לבדו, שהתבונן מה יש לו עוד לתקן בגזירת יון... שיעשה נס לבניו וידליקו נרות חנוכה"

מהר"ל מפראג: תכלית נס הנרות למעלה מדרך הטבע, הוכחה שגם ניצחון המלחמה היה נס מלוכש בטבע

והנה לפי מה שנתבאר כי מה שנשאר יעקב לבדו לחזור על "פכים קטנים", מסר נפשו בכך כדי לעשות הכנה לנס חנוכה, אם כן צריך ביאור איך מתקשרות כל הפעולות הללו שפעל באותו לילה: "ויעבר את מעבר יבק, ויקחם ויעבירם את הנחל, ויעבר את אשר לו", עם הנס של חנוכה. ונראה לבאר הענין בזה על פי מה ששנינו בגמרא (שבת כא:):

"מאי חנוכה, דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד ודלא להתענות בהון, שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה".

והנה רש"י מפרש: "מאי חנוכה, על איזה נס קבעוה". ונראה לפרש כוונתו העמוקה של רש"י, על פי הידוע כי הנס של חנוכה היה מורכב משני חלקים, נס אחד היה ניצחון המלחמה שנצחו החשמונאים את היוונים, כמו שתיקנו להודות לה' ב"על הנסים" (ברכת מודים): "מסרת גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך".

אך בנוסף על כך היה הנס של הדלקת המנורה כמבואר בגמרא הנ"ל, שלא מצאו אלא פך אחד של שמן שלא היה בו להדליק אלא יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. הנה כי כן זהו שמפרש רש"י שאלת הגמרא: "מאי חנוכה - על איזה נס קבעוה", כלומר על איזה משני הנסים הללו קבעו חכמינו ז"ל את הנס של חנוכה לדורות עולם, על ניצחון המלחמה או על נס הנרות. על כך באה תשובת הגמרא, שחכמינו ז"ל קבעו את חנוכה על הנס של הנרות.

מענה יאירו עינינו לבאר הקשר הכללי בין שני פסוקי היחוד "שמע ישראל" "ברוך שם" לנס חנוכה, שהרי יעקב אבינו שמסר נפשו לחזור בלילה על "פכים קטנים", כדי לעשות הכנה לנס חנוכה, הוא שתיקן לנו מצות קריאת שמע בשני פסוקי היחוד, כמו שמפורש במדרש (ב"ר צח-ג) על הפסוק שאמר לפני פטירתו (בראשית מט-ב):

"הקבצו ושמעו בני יעקב. מכאן זכו ישראל לקריאת שמע. בשעה שהיה יעקב אבינו נפטר מן העולם, קרא לשניים עשר בניו, אמר להם שמעו אל ישראל שבשמים אביכם, שמא יש בלבבכם מחלוקת על הקב"ה. אמרו לו שמע ישראל אבינו, כשם שאין בלבך מחלוקת על הקב"ה, כך אין בלבנו מחלוקת, אלא ה' אלקינו ה' אחד. אף הוא פירש בשפתיו ואמר, ברוך שם כבוד מלכות לעולם ועד... הדא הוא שישאל משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים, שמע ישראל אבינו ממערת המכפלה, אותו דבר שציותנו עדיין הוא נוהג בנו, ה' אלקינו ה' אחד".

"ויעבר את מעבר יבק" הכנה לנס חנוכה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר הפרטי בין כ"ד הימים הראשונים של חודש כסלו, עם כ"ד אותיות היחוד: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", וכן הקשר הפרטי בין כ"ה בכסלו שבו מתחילים שמונת ימי חנוכה, עם כ"ה אותיות היחוד: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", בהקדם לבאר מה שהקדים יעקב אבינו לעשות לפני שחזר על פכים קטנים, כמו שכתוב בפרשת וישלח (בראשית לב-כה):

"ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק, ויקחם ויעבירם את הנחל ויעבר את אשר לו, ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו".

ומה שסיים ה"מגלה עמוקות" את דברות קדשו: "ויזרח לו השמש, הן הן שרפים עומדים ממעל לו". נראה לפרש כוונתו על פי מה שכתב המהרי"ל (הלכות חנוכה אות ג) שהמנהג הוא להניח את הנר הנקרא שמש למעלה מנרות החנוכה, כדי שיזכרו שאם צריך להשתמש בנר ישתמשו בו ולא בנרות חנוכה, ונתן סימן לכך בפסוק: "שרפים עומדים ממעל לו", כלומר השרפים שהם נרות השמשים, עומדים למעלה מן ל"ו נרות חנוכה. הנה כי כן זהו שמרמז ה"מגלה עמוקות" בפסוק: "ויזרח לו השמש", שזרחו עליו ל"ו נרות חנוכה עם השמש העומד למעלה בבחינת: "שרפים עומדים ממעל לו".

חידוש גדול זה מבואר גם בשל"ה הקדוש (פרשיות וישב מקץ ויגש תורה אור אות יב) שכתב בלשון קדשו: "והנה כתיב (שם כה) ותקע כף ירך יעקב, וזה בא ליעקב על שנשאר יחידי, כי שכח פכים קטנים והלך אחריהם, ובודאי יש דברים גדולים רמוזים בפכים קטנים, ואז תבין גם כן סוד פך שמן של חנוכה".

יעקב אבינו התפלל על נס חנוכה

ועתה בא וראה כי רעיון נשגב זה מבואר גם במשנתו הטהורה של רבינו ה"חתם סופר" ב"תורת משה" השלם (פרשת וישלח דף קלה. ד"ה ויאמר למה זה תשאל לשמי), כי יעקב אבינו סלל ברוח קדשו את הדרך לנס של חנוכה בתפלתו, שעמד בדברי קדשו על מאמר חז"ל (הובא ברבינו בחיי בראשית לב-כה) שדרשו על הכתוב: "ויותר יעקב לבדו", אל תיקרא "לבדו" אלא "לכדו". ומבאר ה"חתם סופר" הענין בלשון קדשו:

"ויש לומר על פי מה שאמרו חז"ל על ויותר יעקב לבדו - לכדו, שנשאר על פכים קטנים. ואפשר לומר לפי מה דאיתא ברוקח בהלכות פורים (סימן רלה), שיעקב היה רואה עכשיו כל העתידות שיבואו על בניו, ורמז על זה (בראשית לב-יב) ה'צילני נ"א מ"ד ראשי תיבות המן, ותיקן עכשיו הכל להצלחת בניו... וגזירת המן נכלל בגלות מדי, ואחר כך בין מדי לאדום היה יון, ושם זכו ישראל לנס חנוכה, וזה מרומז בויותר יעקב לבדו, שהתבונן מה יש לו עוד לתקן בגזירת יון, וזהו לכדו שיעשה נס לבניו וידליקו נרות חנוכה".

וכן מבואר עוד ב"תורת משה" השלם (פרשת וישב סוף דף קסב.) שנשאר על פכים קטנים, להכין את הפך שמצאו החשמונאים שהיה חתום בחותמו של כהן גדול. וכן מבואר ב"דברי חיים" להגה"ק מצאנו זי"ע (חנוכה דף טא טור ב): "ולזה מבואר במדרש שיעקב שכח פכים קטנים, היינו הפך של נר חנוכה".

"ועוד יש לומר, שעיקר מה שקבעו ימי חנוכה בשביל שהיו מנצחים את היוונים, רק שלא היה נראה שהיה כאן ניצחון הזה על ידי נס שעשה זה השם יתברך, ולא היה זה מכוחם וגבורתם, ולפיכך נעשה הנס על ידי נרות המנורה, שידעו שהכל היה בנס מן השם יתברך, וכך המלחמה שהיו מנצחין ישראל היה מן השם יתברך".

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי עיקר חשיבות הנס של חנוכה הוא באמת הנס של ניצחון המלחמה, שיצאו החשמונאים הכהנים הקדושים שהיו מעטים וחלשים במלחמת מצוה, כנגד מלכות יון הרשעה שעמדה על ישראל להשיחם תורת ה'. אך מאחר שיש מקום לטעות שניצחון המלחמה היה בדרך הטבע, כי לפעמים גם מעטים וחלשים הנחושים מאד עלולים לנצח את הרוב, לכן עשה הקב"ה את נס הנרות שהיה למעלה מדרך הטבע, כדי שישכילו להבין מזה שגם ניצחון המלחמה היה נס אלא שהיה מלובש בתוך הטבע.

תכלית כל הניסים להכיר בניסים הנסתרים בתוך הטבע

ויש להוסיף תבלין לדברי המהר"ל, על פי מה שקבע הרמב"ן יסוד גדול בסוף פרשת בא (שמות יג-טז), כי תכלית כל הניסים שעשה עמנו הקב"ה ביציאת מצרים למעלה מן הטבע, היא כדי שנכיר על ידם בניסים הגדולים הטמונים בתוך הנהגת הטבע מדי יום ביומו, והנה דבריו החריפים בלשון קדשו:

"ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו, שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריחנו ענשו, הכל בגזירת עליון כאשר הזכרתי כבר".

מעתה יאירו עינינו להבין מה שסיבב הקב"ה שני נסים בחנוכה, נס אחד ניצחון המלחמה של החשמונאים שהיה בתוך הטבע, והנס השני של הנרות שלמעלה מן הטבע, כדי להוכיח בכך שגם ניצחון המלחמה היה נס, ולפי האמור הרי זה מתאים להפליא עם דברי הרמב"ן, כי תכלית כל הניסים למעלה מן הטבע היא, כדי שעל ידי זה נכיר בנס שבתוך הטבע שהוא יסוד כל התורה כולה.

על פי האמור ביאר כ"ק אדמו"ר מרן רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע כמין חומר מה שכתב

רמ"ק: הנהגת הטבע היא בשם אלהים בגימטריא הטבע, הנהגת הנס למעלה מן הטבע היא בשם הוי"ה

מהרצ"ה מזידיטשוב: ב"שמע ישראל" אנו מתייחדים עם הקב"ה למעלה, ב"ברוך שם" אנו מתייחדים עמו למטה

ביום כ"ד בכסלו השלימו החשמונאים

את נס הניצחון בתוך הטבע כנגד כ"ד אותיות "ברוך שם"

ביום כ"ה בכסלו עשה עמהם הקב"ה את נס הנרות

למעלה מן הטבע, כנגד כ"ה אותיות "שמע ישראל"

כפי שאנו רואים בגמרא שהזכירו הטעם לקביעת חנוכה, רק את הנס של הנרות ולא את הנס של ניצחון המלחמה.

והנה מה שמצינו ביאור נפלא על כך במשנתו הטהורה של המהר"ל מפראג ב"נר מצוה" (מכון ירושלים ח"ב דף פ.א), שהביא את הגמרא הנ"ל שקבעו את חנוכה על הנס של הנרות, והוא מתמה על כך: "ואם תאמר, וכי בשביל שנעשה להם נס בהדלקה,

שלא תהיה בטילה ההדלקה, היו קובעין חנוכה. כי מה שחייב להודות ולהלל, זהו כאשר נעשה לו נס ובשביל הצלתו, ולא בשביל שנעשה לו נס לעשות המצוה, כי אין המצוה הנאה אל האדם".

כלומר המהר"ל מתפלא, איך אפשר לומר שקבעו את חנוכה בהלל והודאה על שם הנס שהיו יכולים להדליק את המנורה בשמן טהור, הלא בכל מקום שקבעו חכמינו ז"ל לומר הלל והודאה הוא רק על הצלת ישראל שניצלו ממות לחיים, ולא על נס שהיו יכולים לקיים איזו מצוה. ומתירץ המהר"ל ב' תירוצים, תירוץ א', כי מאחר שהיוונים ביקשו להשיח את התורה מישראל, הרי זה כאילו ביקשו להרגם, כי בלי תורה אין שום זכות קיום לישראל, ובלשון קדשו:

"ולפי הדברים אשר ביארנו למעלה, כי כוונת היוונים לבטל התורה והקדושה של ישראל, כי המצוה לנו היא המעלה שכלית האלקית, ובודאי ביטול התורה הוא ביטול ישראל. ומצוה זאת גם כן היא בבית המקדש, אשר כל כוונת היוונים היה לבטל התורה השכלית והקדושה מישראל, ועיקר הקדושה הוא בית המקדש, ולפיכך קבעו הדלקת הנרות, וזכר לנס שנעשה להם במצות ההדלקה".

עוד תירץ המהר"ל, כי מה שעשה הקב"ה את נס הנרות עם פך אחד של שמן טהור שהדליקו ממנו שמונה ימים, שהיה למעלה מדרך הטבע בלי פעולות אנוש, לא היה אלא כדי להוכיח בכך שגם ניצחון המלחמה על ידי החשמונאים היה נס, אלא שהיה מלובש בתוך הטבע, ובלשון קדשו:

יומתק להבין בזה מה שפתח הגמרא את התשובה על איזה נס קבעוה: "דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון", כי זהו חלק בלתי נפרד מהוכחת הגמרא שקבעו את חנוכה על הנס של הנרות, שהרי קבעו את מספר הימים בחנוכה לשמונה ימים, וכל כך למה, כי הנס של הנרות היה שמונה ימים, הרי לנו הוכחה ברורה שקבעו את חנוכה על הנס של הנרות.

אמנם נראה ברור שאין כוונת הגמרא לומר, שחכמינו ז"ל קבעו את ימי חנוכה רק על הנס של הנרות ולא על הנס של המלחמה, שהרי אנו רואים שתיקנו לומר "על הניסים" בברכת מודים, שלא נזכר שם כלל הנס של הנרות כי אם הניצחון של המלחמה: "מסרת גיבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים", אלא כוונת הגמרא היא שעיקר הקביעה של חנוכה היה על נס הנרות, ואילו נס ניצחון המלחמה היה רק טפל לנס הנרות.

על פי האמור ירווח לנו להבין מה שסיים הגמרא: "לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה", ופירש רש"י: "לא שאסורין במלאכה, שלא נקבעו אלא לקרות הלל, ולומר על הניסים בהודאה". לפי האמור יש לומר כי חכמי התלמוד ביקשו ללמדנו בכך, שלא נטעה לומר שקבעו את חנוכה רק על נס הנרות, שהרי קבעו לומר בהם "הלל והודאה", דהיינו אמירת הלל והודאה ב"על הניסים", ושם אנו מזכירים רק את הנס ניצחון המלחמה, הרי מוכח שקבעו את חנוכה גם על ניצחון המלחמה, אלא שעיקר הקביעה היה על הנס של הנרות, והנס של ניצחון המלחמה היה רק טפל אליו.

ביאור המהר"ל על מה שקבעו חנוכה על הנס של הנרות

אלא שעתה מוטלת עלינו חובת הביאור להבין, מדוע באמת קבעו חכמינו ז"ל את ימי חנוכה בעיקר על הנס של הנרות, ואילו הנס של ניצחון המלחמה הוא רק בגדר טפל לנס הנרות,

ה"אבודרהם" (סדר תפלות לחנוכה), כי חכמינו ז"ל תיקנו לומר "על הנסים" בברכת הודאה על שם הכתוב (תהלים ט-ו): "נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה". ויש לפרש הכוונה בזה כי מה שתיקנו "על הנסים" בלשון רבים, היינו על שני הנסים של ניצחון המלחמה והדלקת הנרות.

והנה הטעם שהיה צריך שני נסים הוא, כדי שעל ידי הנס של הנרות יתגלה שגם ניצחון המלחמה היה בדרך נס, הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "נתתה ליראיך נס", הוא נס ניצחון המלחמה, ומפרש מאיפה נתגלה כי המלחמה היתה בדרך נס, "להתנוסס" על ידי הנס השני של הדלקת הנרות שהיה למעלה מדרך הטבע, ומזה נתגלה שגם ניצחון המלחמה היה בדרך נס אלא שהיה מלוכש בתוך הטבע עכדה"ק.

הנהגת הנס מן השם הוי"ה הנהגת הטב"ע משם אלהי"ם

והנה מבואר בספרים הקדושים ומקור הדבר ב"פרדס רמונים" למקובל האלקי הרמ"ק (שער יז פרק ד) כי הנהגת הטבע שורשה משם אלהי"ם בגימטריא הטב"ע, ואילו הנהגה שלמעלה מן הטבע שורשה משם הוי"ה המהוה כל היות. נמצא לפי זה כי בחנוכה עשה לנו הקב"ה שני נסים בשני שמות הללו, כי הנס של ניצחון המלחמה שהיה מלוכש בטבע הוא בבחינת שם אלקים, והנס של הנרות שהיה למעלה מדרך הטבע היה בבחינת השם הוי"ה.

מעתה הנה מה טוב ומה נעים להבין בזה, מה שפעל יעקב אבינו באותו לילה בבחינת הכנה לקראת הנס של חנוכה: "ויעבר את מעבר יבק, ויקחם ויעבירם את הנחל, ויעבר את אשר לו", על פי מה שמבואר ב"לקוטי תורה" לרבינו האריז"ל (פרשת וישלח) רמז הכתוב: "ויעבר את מעבר יבק", שנתכוון יעקב לייחד ב' שמות הוי"ה אלהי"ם בגימטריא יב"ק.

ולפי דברינו הביאור בזה, שעשה יעקב הכנה לשני הנסים של חנוכה, הנס של ניצחון המלחמה שהיה מלוכש בהנהגת הטב"ע בגימטריא אלהי"ם, והנס של הנרות שהיה למעלה מדרך הטבע בבחינת השם הוי"ה, ועליהם נאמר: "ויעבר את מעבר יבק". ומפרש הכתוב הטעם שעשה

יחוד זה של יב"ק, "ויקחם ויעבירם את הנחל", כי לקח את שני שמות הללו שמספרם יב"ק לעשות הכנה לחנוכה, נח"ל נוטריקון להדליק נר חנוכה, ומוסיף הכתוב עוד: "ויעבר את אשר לו" - ל"ו דייקא, שעשה הכנה לשמונת ימי חנוכה שמדליקים בהם ל"ו נרות.

יומתק להבין בזה מה שכתבו החשמונאים על המגן שלהם "מכבי", וכתב בשל"ה הקדוש (מסכת תמיד פרק תורה אור אות ב), כי מכבי" נוטריקון (שמות טו-יא): "מ"י כ'מוכה ב'אלים י"י". וכן הוא נוטריקון (יחזקאל ג-ב): "ב'רוך כ'בוד י"י מ'מקומו", כי יצאו למלחמה אף שידעו שהם חלשים ומעטים כנגד היוונים הרבים והחזקים, כי בטחו בשם הוי"ה שיעשה להם הקב"ה נס למעלה מדרך הטבע.

אלא שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הלביש את הנס בתוך הטבע, כדי לזכר את הטבע שנוכל להתחזק באמונת ה' אפילו בתוך ההסתרה של הטבע, אמנם בזכות שבטחו בשם הוי"ה שהוא למעלה מדרך הטבע, מילא הקב"ה רצונם לעשות עמהם את נס הנרות למעלה מדרך הטבע, כדי לגלות בכך לעיני כל שגם ניצחון המלחמה היה נס אלא שהיה מלוכש בטבע.

"שמע ישראל" למעלה מן הטבע "ברוך שם" בתוך הטבע

בדרך המלך נלך לבאר איך ענין נשגב זה מתאים להפליא עם מה שתיקנו לנו יעקב אבינו שני פסוקי היחוד "שמע ישראל" "ברוך שם", על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת ואתחנן דף רסד). כי פסוק: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" הוא יחוד עליון, ואלו פסוק: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" הוא יחוד תחתון, ובלשון קדשו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד יחודא דלתתא, יחודא עילאה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, דא לקביל דא".

ומצינו ביאור על כך בספר "סור מרע ועשה טוב" למקובל האלקי רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע (ביושר דברי אמת לקראת הסוף ד"ה ובזה אבינו) כפי שהוא מגדיר: "ואסביר לך בדרך פשוט", כי יחודא עילאה פירושו, שהתחתון מתייחד עם העליון, כלומר הבן עולה להיכל האב ומתייחד עם אביו בהיכלו, ועל ידי זה כמים הפנים אל פנים נעשה

יחודא תתאה שפירושו, כי העליון מתייחד עם התחתון, כלומר האב יורד להיכל הבן ומתייחד שם עם בנו להשפיע לו מטובו.

הנמשל הוא כי ביחוד "שמע ישראל", אנו הבנים עולים במחשבתנו במסירות נפש, להתייחד עם הקב"ה אבינו בעולמות העליונים מופשט מכל עניני העולם הזה, ולכן מכונה יחוד זה "יחודא עילאה", כי אנו מתייחדים עם הקב"ה למעלה. והנה אחרי שעלינו למעלה להתייחד עם הקב"ה, אנו ממשיכים את הקב"ה אבינו למטה, שיתייחד עמנו בעולם הזה בבחינת: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ולכן מכונה יחוד זה "יחודא תתאה", כי אנו ממשיכים את "שם כבוד מלכותו", מרום העולמות העליונים שורש כל השרשים, "לעולם ועד", בתוך העולם הגשמי והחומרי.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין דברי תיקוני הזוהר, כי כ"ד כסלו הוא בבחינת יחודא תתאה של "ברוך שם", שהרי עד כ"ד כסלו נלחמו החשמונאים ונצחו את היוונים, אשר כפי המבואר היה נס ניצחון המלחמה מלוכש בתוך הטבע, נמצא כי נס זה היה בבחינת יחודא תתאה של "ברוך שם כבוד מלכותו", שהוא יחוד הקב"ה עם ישראל בתוך הנהגת הטבע.

והנה למחרת ביום כ"ה בכסלו עשה הקב"ה עם ישראל את נס הנרות, כדי שיוכלו להדליק שמונה ימים בשמן טהור, והרי נס זה היה למעלה מדרך הטבע, נמצא כי נס זה הוא בבחינת יחודא עילאה של "שמע ישראל", שמתייחד הקב"ה עם ישראל למעלה מעולם הטבע. ושני יחודים הללו הוא בזכות יעקב אבינו שעשה הכנה לשני הנסים של חנוכה, והרי הוא היה זה שתיקנו לנו קריאת שמע בשני פסוקי היחוד "שמע ישראל" "ברוך שם".

ויש להוסיף כי מאחר אשר כפי שלמדנו מדברי הרמב"ן, תכלית כל הנסים שלמעלה מדרך הטבע, היא כדי שנאמין גם בניסים שבתוך הטבע, על כן בפסוק "שמע ישראל" שהוא בבחינת יחודא עילאה למעלה מדרך הטבע, נרמז בו גם הנס שבתוך הטבע. וזהו פירוש הפסוק: "שמע ישראל ה' אלקינו" - בין הנס שהוא למעלה מדרך הטבע בבחינת השם הוי"ה, ובין הנס שהוא בתוך הטבע בבחינת שם אלקים, עלינו להאמין, "ה' אחד", ששניהם כלולים בתוך הנס שלמעלה מדרך הטבע.